

: Jaunimas :

Mėnesinis laikraštis skiriamas jauniems.

PAGAILA.

Gailios širdies žmogus, sākoma, ėra geresnis uę kietširdė. Bet rodos dār augštesnis turi būti tasai, kurs gāli ir diaugties su kitais. Sākoma, pagaila esanti žmogaus, bet padiauga angelo žėmis.

O tik kokios groęėbės ėra pagailos aęsara! Įpatiai, kad ėi vertia žmogū nudalinti, teikti, gelbėti. Dabarties laikas nuolatai tām duoda progos. O žmonės ir gelba vienas kitā. Tikrai nuostabu, kaip labai vienas kitu gailisi. Matėt, kad žmonės ėra paženge tolėn, kad apskritai ėu dora tikrai pagirtina.

Tatiau, rodos, kad nelabai augętai tegalima statėti pagailos. Kiekvienas jos paveikslas parodo, ėog žmonėms kitū gaila, kadangi tuojau pamāno: "O kad mān tai uęzeitū!" Tūli net tiesiog dėkoęa Dievui, kad juos apsaugoęs. Būtū tai labai gera, kad nesimaięitū ė tarpā pasididiāvimas, atsiskėrimas nuo kitū ir kas tām lėgu.

Be to mūsū dienose pagaila beveik neberanda laiko apsireikęti. Taip labai veęa vienas kitā baisieęi atsitikimai. Žmonės žūva, lėg ėu gėvėbė

tebûtû kibirkstelê vėjo išputiama. Ir pagaila tiesiog atšimpa prieš visas skaudas, visus skausmus ir vargus.

Rodos mūsų laikas nori žmogūje pągailą visai išnaikint. Tarsi reikia kietam pastot kaip akmuo. Per visą žmoniją, rodos, nori eiti ši banga. Todėl beveik mėgini klausti: Ar gal tas žmogus tik toliau yra pažengęs, kurs nebsigaili? Kurs nebeatsizvelgia į žmonių vargus ir skausmus? Bet kurs gal bando visumet teisus būt ir taip savo apskritij kiek galėdamas šalinti vargų priežastis? Mat tūlose viešpatuvėse yra silpnieji, ligonis ir senieji aprūpinami, kaip, paveikslui, Vokioj. Jau tie nebeprivālo pagailos. Toji tše tarsi neberekalinga. Jos vietoj teisingumas, istatimai šalina vargus.

Ir lieka daugiau progos diaugties su kitais. Sakau diaugties, ne linksminties. Bet labai daug dār reikia, kol nebūsime to išmoke! Kas yra be pavīdo ir gāli visai širdingai ir su diaugsmu žvelgti į kitojo, ipatiai priešo palaimā? Be abejonės, diaugsmas gerina, dorina žmogū. Bet kazin ar tai ir dāro pagaila?

Ar, paveikslui, pagailos darbai vargas šalinamas iš pasaulio? Kas yra versmė visų nepalaimiū? Kas yra priežastis tos baisios mūsų dienų kovos? Gana apie tai esmi rāšes. Ir tiktai galiu pagailėti, ne visumet žmonėms parodes vienat tai, kaip vengti blogā ir piktā. Iš tojo visa pareina. O aš gal dažnai nedāves esmi tik geriausiai pa-

veikslā, dažnai ir kitkā dāres, kas jų nevedē augštīn. Ne vargas, nuostoliai, kenksmai yra tat, kas žmones apgailėtinius padāro, bet jų dvāsios stovis, jų tamsumas, jų nedora.

Tai yra pagailos dalikas. Ir galima dvejopa pagaila todėl apreikšti. Viena šalina paviršaus kenksmus ir vargus. Ji pareina iš baimės, kad patiām gāli taip uzeiti. Antroji pagaila visai kitaip atsiranda. Ji kila iš regėjimo žmonių dvāsios stovio.

Žmonės dažnai yra linksmi, girtauja, paleistuvauja, apgauna vienas kita, krauja turtus kitus nuogindami. Jiems smagu. Kām jų gaila? Kiti sāko, jiems gera gīventi. Jie be rūpesniū. Viso turi pilnai.

Tatiau yra ir tokiū, kuriems jų labai gailu. Ira tokiū, kurie šios dienos žmonių vidaus padėjimā regi o kruvinas sielos āšaras pralieja. Jiems rodos, jog visas skausmas, visi peršuliai šiū laikū nieko nesvera prieš tā begaline slogā, kad žmonės taip giliai nugrimzde yra nezmoniškume, jog galėjo ši kārā sukelti.

Tas žmonių padėjimas vien tik jų pagailos vertas. Bet kuomet tegalima tā pągailā pajausti? Tikrai tik tad, kad žmogus gīvas yra gīvenimo vidūje, kad jis kvėpuoja toj gilībėj, iš kur pareina visa gīvībė, visas gīvenimas, ir visa jo pažangos, jo pasitobulinimo galia.

Todėl mes ir mātome, jog tik didiausias šio pasaulio esībės tepažīsta šitā pągailā. Jie sāmo-

ningi ūra savo sieloje ir m̄ato žmoniū tams̄a, žmoniū sielos skurd̄a. Jiems ak̄ise ūra, kaip žmon̄es rūpinas visokiais niekais, visokiais troškimais ir geismais, visokiomis svajon̄emis vadindami jas mokslais o nuolat palaiko tik savo žem̄ib̄es stov̄i, net j̄i d̄ar daugiau patvirtina ir tuo didina savo vargus, skausmus ir mirties galias.

Kuomet bus kitaip? Kuomet prasid̄es apsi-reik̄sti didioji žmonijos didiūnū pagaila? Be abe-jon̄es, kad skaitius tūjū did̄es, kurie tikrai pasi-šves prakiln̄bei. Kurie nebesirūp̄is kitū priver-timu prie savo nuomoniū, savo tik̄bos, bet vien tuo, kad žmon̄ese użgimtū tikrojo žmogaus es̄ib̄e.

Tuomet prieitū žmonijai tikrai kal̄edos ir taika pasaulij. Tad b̄ūtū użgimes išgan̄itojas. Tad žengtū žmon̄es kasdien̄a skaitlingiau ir tvirtiau žmoniškumo taku. Ir m̄ūsū, Lietuviū tarpe, vis daugiau paaišk̄tū, kas pirm viso mums svarbu pasiekti. Ir kokiai ateitiai, kokiām tikslui m̄ūsū vienas ūra dirbes ir d̄ar bedirba. Vidūnas.

ŽALTVIKSLES IR SFINKSA.

Ap̄sakel̄e.

III.

Kartais Valdis pasijaut̄e l̄ig kokiame sapne. Ḡiveni-mas išrod̄e taip visai paprastas. Tarsi nebūtū jame sl̄e-piniū. Tatiau nebuvo Valdio vidus tuštias. Priešingai, daug buvo ḡivo jo širdij ir omenij. Nenor̄ejo jis apie tai nei man̄t. Bet nuolat sužibo jam visokie jausmai ir visokios mint̄is kaip kokios žaltvīksl̄es. Jis vargo ir v̄el jomis diauḡesi.

V̄el kart̄a gr̄izo iš žinomūjū žaltvīksliū kr̄asto. Saul̄e d̄ar šviet̄e. Žvelḡe eidamas ū sfinks̄a. Bet jos nem̄at̄e. Rodos nei neatsimin̄e, kad tai seniau j̄am buvo buves toks ūpatingas daigtas. Ženḡe toliau. Palei m̄uro tikojo jau seš̄eliai.

Jo mint̄is buvo kazi-kur. Tai sugirgžd̄ejo kaip kokie seno kal̄ėjimo vartai. Pažvelḡe. Ištikrūjū tuose vari-niuose stov̄ejo — Irma. Ir jis ženḡe art̄n, l̄ig j̄i j̄i b̄ūtū vadinusi. Tai j̄i nulipo kelis laiptus. Pāem̄e jo rank̄a. Ir ved̄e j̄i auḡst̄n. Użsiv̄er̄e v̄el senieji vartai.

Stov̄ejo jis dabar t̄se, kur save jau daŗnai l̄ig sapne buvo m̄ates. Ji laik̄e jo rank̄a. Iš viršaus leido didi mediai šakas aplink juodu žem̄n. Ir apsiaut̄e abu senu sl̄ėpingumu.

Prad̄ejo j̄i tarti. J̄am taip žinomai skamb̄ejo. S̄ak̄e, kad vis jo atsiminusi su širdinga d̄eka. Niekam nes̄a-kiusi, kad jis j̄a ištraukes iš vandens. Niekas apie tai ir nieko neklausin̄ej̄es. Jai rod̄es, kad tik juodu tur̄i apie tai žinoti.

Ilgai truko, kol jis gal̄ejo pasak̄iti žodel̄i. Nesuge-b̄ejo. Pagaliaus abu kalb̄ejo kaip senu draugu. Nuved̄e j̄i j̄i šale sfinksos. T̄ar̄e: "Tai iš t̄se vis mat̄davau tave ateinant pieva. Tu ū mane niekumet nežiūr̄davai. O aš tave taip senai paž̄istu. Apie mudu ḡivas ūra senas sl̄ėpin̄is."

Staiga j̄am par̄ejo mintis, jog ne j̄am t̄se vieta. Ir jis skubinos eiti. Ji j̄i d̄ar band̄e stabd̄iti. Tad j̄am tik atv̄er̄e vartus. Taip nuoširdiai pr̄aš̄e, kad v̄el ateitū kit̄a kart̄a.

Valdis dabar d̄ar giliau nugrimzdo savo vidūje. Rod̄es kazi-kokia palaima j̄am giedojo senas giesmes. Ir kazi-kokie žiburiai šviet̄e palaimos šventei. Tad v̄el visam priešinos. Tik niekaip negal̄ejo viršaus gauti ant tū galiū, kurios jo vidū vald̄e. Bet praleido ilgas dienas, vis̄a jū eile, neeidamas senu takeliu.

Pagalčiau kaip koks didis skausmas jį traukte traukė prie varinių vartų. Ir jis nuėjo. Teisėbe, tše jo laukė Irma. Ir lig piktėdama klausė, kodėl ją taip kankines, taip ilgai ją laukt leisdamas. Kas dienā buvusi prie tų vartų. Juodu turintiu giventi draugiškai.

Valdis nesiteisino. Māzumā aiškino, kaip jo viduje ira. Bet ji lig visa-tai zinodama jām dār gelbėjo tai suprasti. Ir grīzdamas namon, jis buvo toks palaimingas, tarsi jām būtū atsivėres kur-nors dangus.

Ir jis dabar labai dažnai sedėdavo su ta mergaite Sale sfinksos. Rodēs niekas apie tai nežino. Linksmas jis buvo kaip pavāsario diena.

Tai vienā vākarā, jām parėjus iš parko, jo motīnelē atsīsēdo Sale jo darželij palapinēj. Ir ji pradėjo maloniai kalbēti apie jo apsilankimus.

Kaip jis nusigando! Iš kur ji tai sužinojusi? Prāėjusi kartā pro parkā, jām pro vartus īzengus ir kaip tik Aglūnikēs rankā nutvērus. Nieko nesākē jisai. Bet motīnelē aiškino, kad jis berods dabar dār vaikas esās, bet iš to draugāvimo vēliu jām tik īseisiās skausmas. "Dabar tau švietia visokios zvaigzdelēs, bet turi jas īsgesint. Nepamiršk, jog ji kilmēs mergaitē, tu tik menko ūkininko sūnus. Atsiminki, kaip mažuks būdamas vis sakīdavai: aš turiu laimēti! Būk ir šitame dalīke laimētojas!"

Valdis tīlėjo. Bet jo akīse mirgėjo. Vis jām omenīj, kaip skaudu bus Irmai, kad jis nebenueis. Apie save dār nieko nemānē. Rodēs, nebūtū sunku savo zvaigzdes uzgesint, kaip jo motīnelē sākē. Bet nueiti ir apie tai kalbēti su ta mergaite, jām rodēs būtina.

Ir jis nuėjo. Nesuprāto ji, kā jis jai aiškino. Sākē, kad juodu jau vis draugāvusiu, todėl ir turintiu toliau draugiškai giventi, ir kad užaugusiu būsiantiu. Bet jām rodēs, kad juodu kas-noris tatiau skiria. Ir jis ējo namon giliai susimāstes.

Pradėjo jo vidūje nīkti šviesumas. Ir jis jautēsi, kaip kad vėl stovētū prie klampīnū ir tematītū tamsumā su zaltvīkslēmīs. Jām išlengvo aiškēt pradėjo, jog bus labai skaudu, pastoti laimētoju. Iš viso jo žmogaus kilo visokios ateities pāzados. O nemātē jū īstesėjimo.

Jo motīnelē kartais lig netītiomis pasakīdavo koki žodelī. Ir rodēs, jog jis nieko īpatinga nereiškia. Tatiau jām taip giliai širdī sujudino. Ir po ilgo laiko kovos, jis buvo pasirīzes. Jis turīs būti laimētojas ir būsiās.

Buvo rudens diena, kaip tėvui pasisākē, kad norīs eiti svetur ī žmones. Nustebo tasai ir klausē, kā tše veiksiās. Sākē bet-ko mokīties. Tik nežinojo ko. Po keliū dienū mānē eisiās ī kareivijā. Koks gentis buvo savo laiške prisimines savo kareiviū dienū. Bet īstikrūjū Valdis buvo dār per jaunas tām. O ī ofisērus mokinties nebūtū buves priimamas. Tai prāšē tėvū jī leisti ī paofisērū mokīklā.

Tėvas rūpinosi visa priruošti, kas tām reikalinga. Bet motīnelē žvelgē rūpestingai ī jī. Jos Valdis išveizėjo, kaip koks kankinīs. Ir kuo-meilingiau ī jī tardavo: "Pasirinki, ko tu nori, bet būki prakilnus žmogus! Būki, kaip vis norėdavai, laimētojas."

Nežinojo nei vienas, kaip sunkiai vaikas kovojo. Pagalčiau buvo visa parūpinta. Ir diena Valdio kelionēs paskirta. Pirmutinis sniegas buvo apibarstes kalvū medius ir plīniū laukus bei pievas. Valdis vaikštiojo takeliu Sale āzaro toli nuo nameliū. Ir žvelgē kartais ī tolimajī parkā. Jo vidūje tvirtinosi nuolatai žodis: Turiu, tikrai turiu pamiršti visa!

Staiga jautē Sale stovint kā-noris. Buvo Irma. "Tu nori iškeliaut! Toli nueiti nuo manes?" Taip ji tārē ir jo rankā nutvērusi laikē, lig nenorėdama jos paleisti. "Iš kur tu tai žinai?" paklausē jis. Ji atsākē: "Nežinau nieko. Bet lig regiu. Tu nori nueiti nuo manes. O mudum paskirta giventi su viens antru. Ši kartā tikrai."

Taip jį pataikė tas: šį kartą. Ir jis paklausė: "Ar tai kuomet jau gyvenome podraug?" — "Nežinau," atsakė ji, "bet man rodos, lig mudu jau gyvenusiu kartą, kaip dabar gyvenava. O aš tave milėjau ir tu mane milėjai. Tik vis nuėjai ir palikai mane. Šikart jau taip anksti. O tai taip skaudu!"

Nutilo, jo ranką nutvėrusi abiem savo rankom. Ir jis tylėjo. Tad sakė: "Turiu eiti! Visa priruošta! Aš turiu būt laimėtojas!" Jis ištraukė savo rankas iš josios. Ir pažvelgė į ją. Tad lig nusigandes traukė nuo jos. Bet nenuleido akių nuo jos akių. "Kas tau? Tu taip su skausmu žvelgi!" paklausė ji. — "Tavo akis vėl kaip sfinksos!" Dabar jis nutvėrė jos rankas: "Pamiršk mane. Aš turiu išpildit gyvenimo uždavinį!"

Tad jis greitai ėjo namon. Po kelių dienų iškeliavo. Motinėle išlėdėjo lig traukinio stoties. Tėvas keliavo drauge ir atidavė vaiką į paofisėrų mokėklą. Grįžo.

Kaip abiem jų vaiko pasirūpimas nepatiko. Tatiuo jo nenorėjo priversti prie kito dailko. Nuo pat jo mažų dienų jie jautė, lig jis būtų didis žmogus.

Bet Valdis nerado, kur dabar buvo, to, ko tikėjes. Visa išrodė tuštia, niekinga. Ta jo mintis, būti laimėtojas, visai sumenkėjo. Klausit ir darit, kas liepiama, tai buvo jo gyvenimas.

Taip jam praėjo išlengvo visi metai. Tėvai kvietė jį apsilankit. Jis prāsė jų atkeliaut pas jį. Rodės, kažiko bijojo namiej surasti. Aplankė jį jo motinėle. Māzumā nustebo. Jo mānimas buvo žimiai kitoks pastojes.

Māzumā daugiau kalbėjo, kaip namiej. Bet neaiškino kaip seniau visokias nuostabias mintis. Kalbėjo tik apie kareivių luomā. Apie namus nieko neklausinėjo. Tai motinėle pati papāsakojo, kad Aglūnū Irma jā lankanti ir kad vis jo atsiminanti. Sākanti, Valdis tik negalėsiās skirties nuo jos.

Valdis tiliu klausės motinėlės. Ir nebegalėjo daug kalbėti. Vos kā pradėjes ir vėl nutilo. Keliavo motinėle namon. Jis tėvui davė labų dienų. Apie Irmā nieko nesakė. O ji buvo liepusi jį kuo-širdingiau sveikinti. Prāsiusi, kad nors kartą atsakitū į jos laiskus. Prieš visatai jis tylėjo.

Taip praėjo antri ir tretii metai. Tėvas buvo apsilankes. Ir vėl motinėle atkeliavo. Koks jis dabar buvo pastojes! Žinojo kalbēt apie tūlas pažistamas. Apsilankās tūlose šeimīnose. Tše linksminās. Visi tokie meilingi į jį. Ipatiai daug kalbėjo apie dvi mergaiti. Esantios labai dailios. Jū akis tik žibantios. Ir vis turis atsiminti tū žaltvīksliū namiej. Bet, rodos, šitos tū mergeliū akise dār greitiau nīkstantios negu anos. Kartais jām visai aišku esā, kad žmonės dažnai tokie lėkšti kaip vanduo ranka pasemtas.

Ir vėl kalbėjo apie tai, kad noris būti geras kareivis. Gailisi vien, kad negalīs ofisėras pastoti. Mielai norētū kartą būti karvedis. Toks tiktai tegalīs būti tikras laimėtojas. Kiti laimėjimai — vien vaikū sapnai. Tai motinėle priminė jām vidaus kovas. Ir klausė jo, ar neesās gundomas, draugū išvaduojamas. Atsakė, kad jį kartais viliojā eiti su jais. Bet nemātās jų geidiamuose dalikuose to, kas jām galētū būti diaugsmas. Visa išrodā niekinga, paika. Ir vėl aptilo.

Bet motinėlei atsisveikinus, jis dār kart priėjes klausė, ar Irma dār ateinanti, ar linksma. Motina nebuvo jām atnešusi labų dienų. Bet dabar tai pasākė, kad Irma liepusi jį sveikinti, jeigu jis jos prisimisiās. Tai ir jis liepė sveikinti ją.

Iš traukinio motinėle dār mojo ranka. Išveizėjo tokia palaiminga. Tur būt diaugėsi, kad jos Valdis toks augstas tikrai gražus vīrukas buvo pastojes.

Praėjo laikas Valdio pasimokinimo. Ir jis buvo paofisėras. Tėvas buvo negalingas pastojes. Ir vėl kvietė jį, kad

parkeliautū pagaliaus nors kelioms dienoms. Parkeliavo. Abu tėvu pasveikino jį širdingai. Ir jām atgulus, juodu apie jį kalbėjo. Sākė tėvas: "Jis ištikrūjū išrodo kaip karžygis." — "Veikiau sakčiau kaip laimėtojas," tārė motina. "Jis tur būt kaž-kokiā kovā vidūje ĩra laimėjes. Jo veidas švietia prakilnumu.

Viešėjo Valdis vienā-antrā dienā. Niekur nevaikštiojo. Tik vienā kartā motinėlė pastebėjo, kaip jis susimāstes žvelgė ĩ dvaronio parko medius. Toks tūlus grazus pavāsaris buvo. Žaliāvo visa gamta ir židėjo.

Vėl praėjo diena. Prieš vākarā Valdis žengė senu savo takelu. Ejo palei senajį parkā. Sustojo ties varniais vartais. Nieko nebuvo. Ejo artin. Užlipo. Jie atvirai. Pravėrė juos dār daugiau ir ĩžengė. Patsai nežinojo, kām tše atėjes. Stovėjo. Taip tūlu! Tokie ĩpatingi kvapai! Toli tiulbėjo lakštingalas.

Atsiminē sfinksos. Bet vos paženges žingsnī ir Irma stovėjo prieš jį. Įstiesė jām rankas. Augsta ji kaip jis! O pati grožė. Līg būtū pasaulis gaisras pastojes ir visos jo liepsnos jame sukilusios, taip Valdis jautė tā akies mirksnī. Ir jis ĩmė jā ĩ savo glėbī ir jos burnele apdengė nesuskaitomais gīvais sveikinimais. Nunešė jā pas sfinksā ir tše naujai jā sveikino. O ji palaiminga tārė: "Tai tu tik nori gīventi su manim! Tu nori! Likimas taip ir ĩra lėmes! Jām dėkui, — mīlimas! — O, kaip tu mane apleides buvai! Kodėl? Kodėl?"

Staiga jis atsitraukė nuo jos. Ir baugiai jis tārė: "Ne! Ne! Negāli būti! Aš turiu būt laimėtojas!" Ji naujai glaudėsi prie jo, bet jis jā žiauriai stūmė atgal prie sfinksos ir ĩjo greitai šalin.

Antrā rītā Valdio tėvai rādo laiškeli Valdio kambarelīje ant stālo. Valdis buvo jį palikes. Rāšė, kad taip atsisveikinās šikart. Suprātes, jog jo vidus esās kaip klampinė, iš kurios visas begalis žaltvīksliū kīlās. Bet tikiās tatiau dār laimėtoju pastoti.

Nusiminē motinėlė. Pasiēmė sūnaus fotografiā. Buvo jai parnešes visā rīšulelī, kadangi jo prāšiusi. Tik stebėjos, kad nesifotografuodines kareivio drabužiuose. Žiūrėjo ir māstė. Kas tik jo vidūje nusiduoda? Kokios kovos, kokie skausmai gāl tše atsitinka?

Praėjo dienos ir mėnesiai. Įpatinga, kad nebeatėjo Aglūnū dukraitė. Tai ir vėl ĩžengė. Bet vos pažįstama. Išbālusi, nuliūdusi. Prāšė Valdio fotografijos. Norinti nors tosios turėti. Nieko šiaip neaiškino. Mielai jai Valdio motinėlė vienā jū ĩdāvė. Išėjo Irma. Abu Valdio tėvai žvelgė jai pāskui. Ir abu tur būt mānė tā pātī. Koksnoris slėpinis laiko abu, Irmā ir Valdī, prie viens antro. O paviršaus padėjimai juodu skiria. Iš to slėpinio kīla visi tie jausmai ir skausmai, gāl kaip žaibai, kurie naikina, gāl ir tik kaip žaltvīkslės.

IV.

Valdis rašidavo ĩ tėvus. Ir ne labai retai. Vos kelios savaitės būdavo praėjusios, ir laiškas parlėkdavo. Taip buvo iš pradios. Po šito apsilankīmo jis berods ir atsimindavo tėvū, bet tiktai lakšteliais su vaizdais ir trumpomis pāstabomis.

Taip praėjo net du metu. Tėvai buvo māne jį lankīti. Bet tėvas, nors ir vėl buvo sveikesnis, tik nedrīso taip toli kilti. O Valdis nežadėjo parkeliauti. Tai parėjo laiškas. Pilnas prirašitas. Valdis, rodės, linksmas. Kāras sukilsias. O tur būt pirmto parkeliausias dār ir pats namon.

Tėvai laukė, bet nesulaukė vaiko. Daug greittiau, kaip mānė, kāras sukilo. O kaip laikraštiai pranešė, priešo kareiviai artinos tām krāstui. Atitraukė ir šios šalies kareivija. Ir stai, Valdis atvėrė duris. Kaip pasidiaugė tėvai! O jis linksmas kaip laimėtojas! Dabar pagaliaus išsipildīšiā jo sapnai! Taip jis tārė.

Bet iš pradios rodės, kad ĩseina kitaip. Reikėjo jām traukties. Priešai viršū gāvo. Visā krāštā užėmė. Kan-

kino gīventojus. Valdio tēvas iš to mirtinai susirgo ir pasimirė. Viena tik motinėle tesiliko. Mānė pabūti namuose, nors jai ir reikėtū mirti.

Bet sunku gana pastojo. Niekas jos nelankė. Aglūnikė nuo to karto, kaip Valdio fotografiā pasiēmė, nebeatėjo. O dabar, sākė žmonės, kad Aglūnai apleide dvārā. Būsimasis žentas prāšes, kad būtinai nukeliautū ī didī miestā. Tur būt tše tai ir būsiās galutinis Aglūnikės pasizadėjimas, gāl ir vestuvės. Tėvai senai jā verte, bet priversti negalėje. Tik dabar jiems ten gīvenant, rodos, tur būt klausīsianti.

Neilgai trukus, priešai buvo apveikti ir bėgo iš šio krāsto. Net Aglūnai vėl grīzo. Tad ir vėl artinos priešai. Didis mūšis atsitiko tose pievose ī vākarus nuo Aglūno dvāro. Tūkstantiais žuvo priešai klampīnėse. Laimėjimas buvo tobūlas.

Bet daug buvo ir to krāsto kareiviū krite. Sužeistosius nešė ī dvārā. Valdio motinėle buvo sėdėjusi savo namelīje su maldū knīga rankose. Kartais jai begālo skaudu buvo — ir neramu. Tai skaitė garsiai maldā. Ir pamiršo net kanūliū griovimā. Tik ta širdis neapsākomai nerimastiavo. Vos galėjo senutė aprūpinti savo namus. Per visā naktī neatsigulė.

Dabar buvo praūžusi audra. Tik kur jos Valdis? Ejo prieš vākarā jo takeliu. Pati nežinojo kām. Praėjo ir pro varinius vartus. Sustojo. Ant laiptū gulėjo karėivis. Jī laikė kazi ar koki gailestinga seselė. Ejo artīn. Jos sūnelis. Suklupo be žodio prie jo. Motriškoji mojo ramindama. Buvo tai Irma. Sušnibzdėjo Valdis: "Motinėle, ir tu?" — Tad po valandelės: "Aš tik — buvau — laimėtojas!" Ir nutilo amžinai.

Palaidojo jī tše šale mūro. Taip jis buvo norėjes.

Tilus išrodė dabar visas krāstas. Tiktai kartais vaikštodavo vienas-antras žmogus tše takais ir keliais. Valdio motinėle nuėjo dār kas dienā lig varinių vartū. Tše ji

sėdėdavo ant laiptū ir manėdavo apie savo āmžīū su jo skausmū vētromis. Bet ji neverkdavo.

Buvo atėjusi dār vienā kartā ī jos namus Aglūnikė. Ir tarsi jai paėmusi širdperšā. Kalbėjusi apie gīvenimā, lig ji nebūtū jame, bet anapus, kur nėra mirties. Sākusi, kaip labai mīlinti Valdī ir jautianti, jog esanti su juo tame patiame gīvībės skritulij. Tad buvo atsisveikinusi. Turinti grīzti ī miestā pas motīnā. Tėvas traukes taipojau ī kārā. O motīna labai silpnėjanti.

Taip Valdio motinėle viena tše sėdėjo ant akmeniū tū laiptū, kuriās Valdis kartā taip lengvai buvo lipęs augštīn. Ir taip ji buvo māstiusi.

Vienātinis žmogus, kurs jā kartais lankėdavo jos namelīj, buvo senasis Buivėdas, dvāro užveizda. Jis su keliais seniais ir su keliomis tarnaitėmis apluobė visā dvārā. Berods nebuvo daug jame like. Priešai buvo tše labai daug naikine. Iš jo tai patirė, kaip kāras tesiasi tolyn, kaip Irmos motīna mirusi, kaip Irmos vīras karaujās toli nuo tėviškės. Kārui pradėdant tėvai jā buvo verte ištekėti, o dabar, vos kelis savaites gīvenusi kaipo motera jo namuose mieste, ji jau apleista.

Tad vėl užėjo kovos tame patiame krašte. Vėl kovojo priešai baugiai su viens kitu. Irmos vīrui buvo taipojau liepta tše kovoti. Ir vėl buvo priešai atkirsti ir galutiniai sunaikinti. Vėl buvo kareiviū laidotuvės. Jau nojo Aglūno, Irmos vīro, lavonā padėjo šale jo žuvusios martios mažamjame dievnamelīj tīlujame parke.

V.

Praėje buvo metai. Kaip tuo tarpu nuolatai keitėsi pasaulis! Tai vienoj pusėj laimėjimū, tai antroj, kol neatsverta buvo galiausiai. Ir dabar vėl pradėjo rāmūs taikos laikai palaiminti žmones.

Parke vāžinėjo senajī Aglūnā. Buvo sužeistas grīzes iš kārō. Kas dienā norėjo pamatīti mājajā diev-

namelį. Tše tĭlėdavo susimāstes valandele. Tur bŭt mānė apie vĭriausiajā savo dukrele, apie jos jaunikĭ, Irmos vėlionĭ vĭrā, ir apie savo žmonele, kurios lavonā pirm trumpo tše taip-o-jau buvo žemėj paslėpe.

Dagnai Sale jo eidavo ir senasis Buivėdas. Tad viena tarnaitė ir vazinėdavo žindulĭ. Kaip tuodu senu žmogu ĩ tājĭ palaimingai žvelgdavo! Ir kaži-kā kalbėdavo apie bŭsimus laikus!

Kartais ir to kŭdikio motĭnelė žengdavo Sale senudviejŭ. Ji ĩšrodė labai tĭli, susimāstiusi. Bet matĭti buvo, jog ĩš jos visos spindėjo žĭmus prakilnumas. Ir ĩ kŭdikelĭ ji žvelgė su neapsākoma meile ir palaima.

Žuvusiojo Valdio motĭnelė labai nustebo, kaip vėl jā aplankė Irma ir jā kvietė jai gelbėti auginti jos sŭnelĭ. Tad labai dagnai ta senutė buvo mātoma parke su jaunaja nāšle ir jos vaikeliu. Koks tas linksmas buvo! Senutei rodės, lĭg jos vaikelis bŭtŭ vėl grĭzes ĩ šĭ āmžĭŭ. Net buvo ir Valdiu vadintas.

Praėjo taip keli metai. Vaikelis jau bėginėjo. Ipatĭngus dalĭkus ĩspāsakojo. Vis mielai bŭdavo Sale sfinksos. O vis ir norėdavo, kad jo motĭnelė bŭtŭ Sale jo. Tai kartā nuliŭdes tārė kaži-kā apie senai apreikštā pasielgimā. Tad vėl ir žvelgdavo ĩ tolimasias klampĭnes. Ir ĩ savo motĭnelė. Ji mātė, jog giliai to kŭdikelio sieloj kaži-koks žinojimas švietia. Jai tas buvo toks gĭvas, bet vos tikėti drĭso, kad vien taip teatsimezga gĭvenimo mazgai.

Tad vėl likos parkas apleistas. Senasis Aglŭnas buvo baiges gĭventi. Žuvusiojo Valdio motĭnelė tik viena dār sėdėdavo kartais ant laiptŭ prie variniŭ vartŭ. Irma su savo vaikeliu gĭveno didiame mieste. Tše tasai ĩjo ĩ mokslus. O nenorėjo bŭti be motĭnelės. Juodu su viens antru gĭvendavo kaip draugu, kuriuo-du keta ĩšpildĭti augštā uzdavĭnĭ.

Tuo tarpu namiej visame krašte apdengė nauja gĭvĭbė pastarus didiuosius atsitikimus. Vėl daugiau žmoniŭ

tše gĭveno; vėl stātėsi trobeles; vėl dvare dirbo daug žmoniŭ. Senasis Buivėdas valdė tše kaip senai tai parbates buvo.

Tad ir laidojo senute ĩš namelio prie āžaro. Irma buvo dār parkeliavusi jai gĭvai esant. Ir dabar žengė uz jos karsto. Namelis jai paliko. Tĭla tše dabar visa valdė.

ĩšveizėjo tas namelis lĭg uzmiges. Ir žmonės visoko pasipāsakojo apie jĭ. Daug jŭ vėl buvo māte žaltvĭksles. Tur bŭt tai dėl to, kaip jie sākė, kad vėl daug žmoniŭ zuve buvo klampĭnėse ir jŭ vėlės nerimastiaudamos klaidioja. Pāsakojo ir visoko apie parkā ir prie jo mŭro esantio kāpo, apie namelĭ prie āžaro. Visur bŭk vaiktiojā vėliŭ. Ipatiai parke apie gĭvulĭ bŭk māte tĭli mėnesio šviesoj vaikštiojant jaunā žmogŭ ir kaži-ko laukiant. Tur bŭt tai Grumos Valdis, kurs buves pamiles Aglŭnikės.

Kiti vėl žinojo, bŭk prie āžaro vaikštiojanti ir skendėjanti vĭriausioji Aglŭno dŭkra. O jos jaunikis zuves mŭšĭje, kadangi zuvusioji marti jām pĭkusi, kad vėliau jos seserĭ vedes. Jos jaunikis vis vaikštiojās nuo dievnamelio parke lĭg āžaro, kur jo marti buvo nuskendusi. Sākė tĭli, kad jis net kartais ir pro varinius vartus einās lĭg Grumos Valdio kāpo. ĩš tše einantiu jis ir Valdio vėlė per parkā ĩ Aglŭno namus. — O dvaroniŭ, sākė, visai nebesā. Buivėdas tik taip dedāsi, bŭk jie gĭvenā kur-noris. Vieni-antri senŭjŭ tarnŭ rods tvirtine, Aglŭnienė apsilankiusi kartā.

Taip visokiŭ pāsakŭ gĭvĭbė šmėkšojo apleistame dvare. Buvo tai praėjusĭ atsitikimŭ šešėliai ir žmoniŭ sapnai. Tikrosios gĭvĭbės tik du tepazino. Tuodu buvo Irma ir jos sŭnelis Valdis.

Grĭzo abu ilgus metus pabuvusiu didiuose miestuose. Senasis Buivėds, senai jau praziles, su ĩškilme priėmė grĭztantiudu. Nustebo žmonės. ĩšlipo ĩš vezimo augštas jaunas vĭras su tokiu veidu, lĭg bŭtŭ jis kaži-koks didis

viešpats. O jo motīnelē išrodē jauna, Sviesi, kaip ne jo motīna, bet jo drauga.

Buvo norēje zmonēs sušukt jū garbei. Bet jū išrodīmas juos taip nustebino, jog nutilo. Aglūnienē pasveikino kelis pazīstamus duodama jiems rankā. I kitus tārē kelis širdingus zodius. Jos sūnus tik meilingai zvelgdamas linktelējo galva. Bet vienā buvo visi labai pastebēje. Jo zvilgīs jiems buvo Svietes tarsi lig širdies dugno. Ir buvo tše suzādines pagarbos bet ir bailumo jausmā.

Pradējo dvare naujas gīvenimas. Pirma ējo slāptas šnibzdējimas tarp zmoniū, kaip kad nendrēs prie āžaro pradeda šnabzdēti vējui sukilus. Tūli zmonēs net ēmē vaikštīoti apie parkā ir āžarā sulaukdami tše kaži-ko naujo. Irma ir Valdis buvo tai tše tai ten mātomu. O tūliems rodēsi, lig vēlēs būtū vēl gīvos.

Irma ir Valdis tuo nesirūpino. Iš pradios jie tik apvaikštīojo vietas, kurios Irmai zīdējo mielais atminimais. Tai ji primindavo Valdiui, kaip jis kūdikis būdamas mēgdaves sakīti, jis kartā bēginējes šišon visur, ir seniau šī bei tā dāres ir norējes. Dabar jis to nebeatminē. Tik stovēdavo ir zvelgdavo tīliai. Sakīdavo, lig kaži-kā reģiās, tarsi kokio sāpno prisimindamas. Līg tame namelij prie āžaro gīvenes o taipo-jau norējes laimētojas būtī kaip ir dabar.

Ir juodu kalbēdavo apie gīvenimā ir jo uzdavīnī. Nekartā tik ir sēdēdavo šale sfinksos. O kaip gražiai Valdis zinodavo išguldīti Irmai, kā ji reiškianti.

"Gīvībēs slēpinī, rodos, tegalima atidengti, savo vidūje iš viso iškildamas, kas zmogū gāli klaidinti ir nuversti ī bedoros klampīnes. Zmogus, zmogaus skaidrumas turi ant viso vīrauti. Tuomet jis atsiskīres bus nuo gīvulijos ir zengs kaip tikras zmogus per gīvenimā. O kā pats esi pasiekes, tā reikia bandīt pasiekamu padarītī ir kitiems. Taip teišeina zmonija iš zaltvīksliū klaidinimo ir iš sfinksos sustīrusio zinojimo." Taip maž-daug jis tārē.

Irma jo rankā laikīdavo jām kalbant. Ji tokia begālo palaiminga buvo. Jai kilo zinojimas apie gīvenimo slēpinius, kaip uzteka saulē. Visi tie karštumai, visi skaudumai, norams, pageidimams nesipildant, tēra klaidinimas. Tikrasis drauginis gīvenimas jais nevīkinamas. Jis pareina iš tīlojo sielos atbudimo.

Tad ir pradējo jūdviejū dārbas. Paskīrē didī dvāro lauko dālī darzams. Parsikvietē zmoniū, jeib tie juos prisodintū ir pastatītū sau tše namelius. Valdis mokino zmones visai kitokiu būdu gīventi, maitīties, apsītāisīti, laikā praleisti, kaip lig šol. Viso negalima ir nenorima šišon išguldītī. Bet tai reikia pasakītī, Valdio tikslas buvo kiekvienā zmogū gelbēti, kad jis galētū būtī savo sveikātos apsauga bei savo ligū gīdītōjas ir pats savo kunigas. Zmoniū saviškumas ir zmoniškumas buvo vīrausias jo rūpesnis. O tad vēl, kad vienas būtū tikras kito bitūlis.

Valdiui ir Irmai tai šiek-tiek pasisekē. Visas krāštas buvo po keliū metū apsodintas mažais gīvenimeliais. Zmonēs neberūpīnos zaltvīkslēmīs, nebegīveno tiek geismams, bet kilo augštīn ī zmoniškumā, zengē laimētojų takais. Ir gražusis zmonijos taikos laikas tuo pradējo šviesti zmonēmīs.

Vidūnas.

IS DABARTIES.

Teisus sprendimas. Skaitīdamas, kas rāšoma apie kārā ir tai, kas jo kaltas, nevienā tik kartā turējau manītī, kaip labai māža zmonēs palaiko atmintīj, kā jie seniau pātīs īra pasāke, o kaip mažai jie zmogaus padėjimā apmāsto. Taip Francai ir Anglai labai dabar vertia visā kārō kalte ant Vokios kaizario. O tie pātīs Francai tūluose savo laikraštuose vadino jī kuone

10 metū atgal Guillaume le Timide, tai īra Vilius baimingasis. Priezastis tām jiems tame rodēs, kad Vokios kaizaris vengē karā. Taip Francai pašiepē jo pasistengimā taikā išlaikītī. O jis 1904. ir 1905. mts. labai lengvai būtū galējes Francus apveikti. Tuo-kart Rusai jū gelbēti nebūt galēje. Iš Anglū ir nebūtū daug sulaukt galēje. Tokiu būdu Vokietiams nebūtū ilgai

trukus kâras su Français. Vokios kaizaris derėjimais tarp Rusû ir Japonû atvirai stojis Rusû pusên. Anglams kovojant su Bûrais nebût sunku buvus Anglus sunaikinti. Rusai ir Francai to labai gaidê. Vokios kaizaris jû siûlîmus apskelbê Anglams. Turi tikrai stebêties tuo žmogum, kurs taip teisuus norêjo pasilikti nemanîdamas, jog tai jâm tegâli bûti vèliu pavojinga. Bet jis netikêjo kitû žmoniû neteisungumu. Taip tegâli dariti žmogus, kurs pats stengiasi kuo teisiau gîventi. Todêl ir dabar reikêtû rimčiau apie jî spresti. — Ipatiai bûtina išsižūrêti î žmogaus vietâ Siame gyvenime. Tuomet lengviau pasiseka išvengti klaidâ. Žmogus užgema nešamas î šî pasaulî ivairû jêgû. Jis tarsi îvedamas î šî amžių ir kartu î sântikius, su kuriais visas jo mânimas ir jo gâlios îra sujungtos. Todêl kiekvienas žmogus mânô, kaip jâm liepia manîti jo padêjimas, jo aplinkîbês ir tik pagaliaus jo mânimo jêgos. Taip mânô ir veikia elgeta, taip ir karâlius. Tâ atmindami, mes nespresime taip greit, kaip tai paprastai dâroma apie valdovû veikimus. Jie negâli kitaip, kaip kiti žmonês ir negâli kitaip veikti, negu jie išmânô. Ipatiai tie valdovai, kurie nori savo Ŗeimînâ artiau surišt su žmoniû jausmais, padarîs visa, kas galima, jeib ir gîventû žmoniû širdij. Žinoma ir tše visa vèl taisîsis tuo, kokie îra tû

valdovû padêjimai ir koks jû gîvenimo supratimas. Labai skirsis nuo to tû žmoniû pasielgimas, kurie bus valdovais pastoje žmoniû arba politikos vîrû rinkimu. Jie daugiau žiūrês î savo naudâ arba garbê. Jie mêgîs bûti žmonês, kurie pasaulij nors kartâ svarbû žodî tarti gâli. Kartais gâli ligiai tokie rinkti vîrai labai žmoniû lâbui gîventi. Tik paprasta prakilni vîrai nestengiasi pirmajâ vietâ îgiti, o kiti nemielai užleidia tokî žmogû ant patiû geidiamos vietos. — Kol nêra žmonês apskritai do roj pakile, mes žmoniû be nuotarties nerasime. Ir todêl bus visur priezasties žmones kaltinti, îpatiai valdovus, kuriû veikimai labai giliai kitûjû gîvenimâ užgauna. Bet reikêtû tai dariti atsveriant vienâ prieš kitâ. Tuomet teisingesni pasiliksime. O tai turêtû bûti pirmasis kiekvieno žmogaus noras. Kur to nêra, tše žmogus îra save pats pasmerkes.

Barbârû tautos. Dabar kuone visame pasaulij Vokietiai vadinami barbârû tauta. Teisîbê, kad Vokietîû îra gana daug, kurie nestovi ant augštiausio žmoniškumo laipsnio. Ir labai daug Vokioj dâroma, kas sukela prakilniai mânantio žmogaus nekantrâ. Bet suliginant su kitomis tautomis, skirtumas teisiai ir rimtai sprendantiam îra labai didis. Nêra tautos, kurios ir paskutinis žmogus bûtû mokinamas nors kiek save apreikšti, savo

vidaus gîvenimâ atboti ir mêgint suprasti. O kâ besakîti apie didîjî vidutiniû luomû skaitiû! Vokietiai îra kultûros žmonês. Dabar jie kitû pašaukti barbârû tauta. Net ir mûsû "Dailês Draugija" protestâvo prieš Reimso kathedrâlês sušaudîmâ. Vokietiai neturi smagaus bûdo. Bet jie nekentiami labiau dël kitos priezasties. Kaip dabar tûli Anglai¹⁾ išrodê, nekanta prieš Vokietius tîtia kelta sekant tikrâ plânâ îpatiai patiû Anglû. Seniau jau stebêjaus kitû tautû laikraštius skaitîdamas, kaip tše prieš Vokietius siundoma. Ir maniau sau: tur bût Vokietîû politika nevîkusi ir netikusi. Bet kalba apie barbârû tautâ paaiškino stovî. Barbarismas visuomet tše didesnis, îpatiai kare, kur maziau îra kultûros. Todêl visos kitos dabar kovojantios tautos pasirodis daugiau barbârais, kuriû žemesnê îra kultûra. Kaip Rusai pasielgia, îra visai neabejotina. Bet vienu dalîku barbarismas kuo-aiškiau apsireiskia. Kur daugiau keliama nekanta prieš kitâ tautâ, tše daugiau barbarismo negu kitur. Toks nuolatinis kiršinimas prakilniâm žmogui nêra gâlimas. Todêl tas kiršinimas îra tikras nekultûros mâstas. O tâtjî palaiko kitas dalîkas, bûtent tas, kad be jokio apmâstîmo tikima, kas apie kitâ bloga pasakîta. Taip apsireiskia barbârû tautos.

¹⁾ Pagaliaus ir garsusis H. St. Chamberlain.

Karas siautia be paliovos. Iš pradios mânême, jis truksiâs tiktai kelis mènesius, bet dabar, rodos, jis tik ilgiau nusites. Turkû prisidêjimas jî galutiniai išplêtê per visâ pasaulî. Iš to berods neišcis labai žîmûs dalîkai, tatiu jie veikia labai giliai î visâ kâro stovî. I kokiâ puse laimêjimas krîpsta, jau senai matîti. Vokietiai be abejonês jî galutiniai pasiims. Jû padêjimas îra nesuliginamai geresnis negu jû priešû. O kartais išrodo, lig Francai ir Rusai greit sugriûs. Kiek žmoniû tše îra zuve, kiek turtû ir žmogaus darbû vaisiaus sunaikinta, neapsâkoma. Bet aš tikiu, iš visû griuvêsiû kilis žmonijai nauja diena. Gîvenimas valdomas geriau, negu mes suprasti gâlîme. Žmogus per mâžas, kaip kad jis galêtû visa išmanîti. Jâm pridera darîti, kas reikalinga, ir savo vidû skaidrinti. Tuo jis visai žmonijai geriausia patarnaus.

Veikimo vardas ir slapîvardis. Lietuviai, rodos, daugiau negu kitû tautû žmonês râšo - veikia vadindamies kitu ne pilietio vardu. Berods, îpatiai Didioj Lietuvoj, buvo jie seniau priversti taip darîti. Ir jû vardas buvo slapîvardis. Bet îra tâm dâr ir kitokia priezastis, kaip seniau, taip dâr ir šiandien. Rîtû žmonês pasirenka sau vardâ, kuomet pradeda îpatingâ uždavinî pildîti. Ir naujasis jû vardas îra jû veikimo apreiskêjas. O tokia-jau nuomonê vertia tû-

lus Lietuvos priimti naują vardą. Jie nori taipo-jau tuo apsakiti savo veikimo prāsme. Tā reikētū atboti. Kuomet veikimo

vardas ėra branginamas, veiki-mas bus ir geriau suprantamas. O viena tautinė ėpatibė tuo ėra palaikoma. Vds.

PASIKALBĖJIMAI.

Azuolelis. Art tėvo keiksmas ar palaiminimas atneša vaisių sūnaus gyvenime? — Sūnui nusikaltus prieš tėvą, žinoma, kad sūnui negali gerai pasisekti. Antraip vėl ėra kitaip. Kā žmogus kitām lemia, ėra kaip koks ė tojo sāmone ėdėtas grūdas. Jo nebojant, tasai nġksta. Bet apie jġ mġnant, jis pastoja didesnis ir mus naikina arba stiprina.

Pušis. Ar galima kartais sakit neteisġbe? — Žinoma, kad galima. Bet melas visumet pirma kenkia patiām melāgiui. Jis apdrumsto jo sāmoneš sviesā. Meluodamas žmogus tarsi žudo, kā jis sāmoneš aiškiai regġ. Todėl melāgiai ir visumet ėra suire žmonės. Tai greit pamiršt, tai susivelia savo aiškinimais, ir tt. Visumet reikētū manġti, kad kiekviena nuodėmė ėra pirmoj vietoj kenksmas patiām žmogui. Kas teisġbei pasiduoda, tā jġ tikrai veda ė prakilnġbe.

B. N. Ar gāli žmogus amžinai gġventi pasaulġj? — Žmogus pareina ė šġ gyvenimā ėstātġmais. Ir ėstātġmais paskirta jām, kuomet ġš jo reikia ġseiti. Bet jis pats savo pasiġlgimu padāro tuos ėstātġmus veikiġmais.

Ir kol jis nebus ġskiles ġš tū ėstātġmū, tol jie jġ valdġs ir jām bus gġventi kaži-kaip dažnai tše, kur jis priklauso. Bet amžinai šġtame regimame pasaulġj niekas negġvena. Jo apskritġj kaipo jo dalis jis berodsturi pabūti, kaip tai valdo pasaulio tvėrimo galia.

Pušis. Ar galima dirginti (nervū) silpnumą gġditi be vaistū? — Tiktai be vaistū. Niekumet kitaip. Bet rġtā-vakarā šaltu vandeniu nusiplaut nėra gera. Silpnas žmogus turi saugoties nuo to, kas jġ daugiau silpnina. Bet nereikētū savės le-pinti. Saulėj nuogām gulėti, gāl ant smilties, labai ėra naudinga. Tik ne per ilga. Gāl 20 min. O sviežauro oro reikētū kvėpuoti kiek tik gālint ir vien valgġti, kas augu ġ darže ir lauke. Visiems vėlġju sveikatos, kurie jos pasiġlgs.

P. V. Ar gāli būti gero ġš kārō? — Kāras labai daug skausmo ir sielvartos atneša žmonėms. O dabarties tur būt daugiau negu visi karai pirm jo. Bet visumet skausmas ska drina žmogū. Kad šis kāras kilt galėjo, reiškia, kad žmonġjoj buvo daug blogo. Kāras tojo didiausi dālġ sunaikis. Kuo žmonġja kārā sukėliusi ėra, tuo ir vėl jojo prie-

žastis šalina. Net nekantā tarp tautū naikina. Matġt jau dabar, kaip vieni kalba apie kitus su pagarba, net bando juos suprasti. Taip galima bus po kārō naujai pradėti. Tik reikētū ġsmanġti, kad kāras vġriausiai šalina pa-žangos, žmogiškumo kilimo klū-

tis. Pātai pāžangai jis kitokiu dār būdu tarnauja. Berods ir tai svarbu. Tik nelengva su-prasti. Bet nuoširdiai vėlġju, kad ġš tos kruvinos kovos visa žmo-nġjai, ėpatiai Lietuvai, kuo-dau-giau pareitū naudos žmoniū sie-los kultūrai. Vds.

SLĖPILINGOJI SAULĖ.

Vos aušusi dienelė, jau ir dingsta. Tamsa jā greit prarġja. Lġg saulės žemei nebebūtū. — Bet jġ ėra. Ir švietia — nors toli, labai toli. Kuomet vėl mums ateis? Ir vėl palaimis žeme! Netruks! Mat, jau jġ kġla! Jau jġ užteka!

* * *

Kur dingo grāžiosios taikos dienelės! Senai jās kārō debesġs ėra prarġjusios. Ir jū Perkūnas trenk ġ vargšū širdis. Jas mindioja mirtis. Ir kraujas plūst po josios kojomis. Tamsu aplinkui ir skaudu! Vos tolimoj matġt taikos šviesa. Bet jġ užeis! Jos saulė, mat, jau užteka!

* * *

Senai kerštingos debesġs vis ūkstėsi. Žmoniū geis-mai, troškimai jāsias tvenkė. Pamirše buvo žmonės savo slėpiningos saulės: Dievġbės savo sieloje. Bet jġ vėl švies žmonġjai. Jau vėl jos pradėd atsiminti daugis. Jos pasiġlgti. Pradės vėl jai tarnaut su pasišventimu. Tad jġ ir užtekės. Ir mums prieis nauja žmogaus diena.

Vidūnas.

Visū 1914-tū metū "Jaunimo" turinġs.

Sausis: Svieskime liepsnas ġ šir-dis. Kaimo didvġris. — ġš ma-no kasdienio: Pagaliaus tik reikētū suprasti; Nešalk. — Kristġfono Duonelaitio Atmini-mui. — ġš Dabarties: Metū

pradios gamta ir žmonės; Sal-varsano bankerotas; Ko Vo-kioj šiais metais pabġjoti rei-kia; Kokie kartais mes Lietu-viai; Duonelaitio paminklas; Prūsū Lietuviū "Sāntara"; Au-

ka iš Amerikos; Du Lietuvių dienraštis. — Pasikalbėjimai: Kokia dabarties ir senovės "tikibū" fra už vis prakilnesnė ir labiau pritinka prie žmonių gyvenimo? Ar skurdas padaro žmogų protingu ar kvailu? Ar teisibė, kad kaip mán kunigas sākė, tas fra bedievis, kurs neina spavedin? Ar gera fra varginti savo kūnā? Kas rodo, kad žmogaus esibė fra buvusi pirm gimimo ir būs po mirimo? Ar fra laikraštū tokiū idėū kaip "Jaunimas" Vokietū ir Francū kalba? Susirašinėti. — Iš mūsų raštijos: Lietuvos Ukininko Kalendaris 1914. mts.; "Draugija"; Jonas Jonila, Veikalai, Veikalėliai ir Vertimai eilėmis. — Iš leidėjų-rašytojų pusės.

Vasaris: Mumise fra galia. Kaimo didviris. — Iš mano kasdienio: Teisinga mergaitė; — Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Vaizdelis: Taikos ritmetis. — Iš Dabarties: Žmonės šalinasi nuo bažnyčių; Jaunimo Fondas; Prūsų Lietuvių draugijos; Lietuvių Sventė. — Pasikalbėjimai: Ar gali būti rūstibė šventa? — Iš mūsų raštijos: Vairas; Katalikų "Blaivibės" Draugijos leidiniai.

Kovos: Žmogus, jo dárbas ir gyvenimas. Jūrū Didviris. — Rabindra Nath Tagorė. Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Iš mano kasdienio: Mano dárbo tikslas; Gyvenime

veikiamos gálės. — Vaizdelis: Miško Pasaka. — Iš dabarties: Dailės veikalo likimas; Nobelio pašalpa; Prūsų Lietuvoje tautinis gyvenimas; Prūsų Lietuvių laikraštija; Daugiau pasitikėjimo; Klėrikalai ir Antiklėrikalai. — Pasikalbėjimai: Kā reiškia sapnai? Ar galima tikėti sapnais? Ar jausmai: tikėjimas, viltis ir meilė pareina iš proto ar ne? Ar kenkia prakilnumui audringas gyvenimas ir silpnas maistas? Kaip sveikiau plaukus nešioti: Ar ilgus ar trumpus? Kaip išvaduoti blogus praeities darbus? Kaip melsties? Slėpinga Naktis. — Iš mūsų raštijos: Pijus Matulis, Sugriuvės gyvenimas; Jovaras, Sielos Aidai. Dr. P. Avizonis, Aklumas ir Trachoma Lietuvoje; Dr. J. Slapelis, Kristiono Duonelaitio Raštai; Žemaitės Raštai IV.; Vairas, 3 numer.

Balandis: Tėvai ir vaikai. — Rabindra Nath Tagorė. Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Vaizdelis: Likimas. — Iš mano kasdienio: Sventė; Ko ne ir kaltina? — Iš dabarties: Pasaulio ūpas; Meksika ir Albānija; Tikiba ir Dailė; Prūsuoje Lietuviams naujas oras; Duonelaitio paminklas. — Pasikalbėjimai: Ar atsitinka žmonių apšvedimas iš netitū ir tt.; Ar galėjimas viešai kalbėti fra prigimtas ir tt.? Ar givūjų mal-

dos bei išmaldos, aukos, geri darbai ir tt., gali gelbėti mirusius ar ne? Ar verta nešioti rozantiū bei skaplėrus? — Iš mūsų raštijos: M. Grigonis, Nikštukas — Jonukas ir Maritė — Žaseganė; L. N. Tolstojus-Kuprevitia, Pirmoji Pakopa; Akordas, Jaunuomenės Žiedai.

Geguzės mėnuo: Mūsų Kilmė. Jo saulelė. — Iš mano kasdienio: Kelkime žvilgį augštūn; Ištautėjimas. — Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Iš dabarties: Pasaulis nerimastuoja; Didioji Lietuva diaugiasi spaudos atgavimu; Apie mūsų kalbā ir rašibā; Prūsų Lietuvių draugijos; Lietuviški kniginai Prūsų Lietuvoje. — Pasikalbėjimai: Koks buvo "Kaimo Didviris" apšakelės Aurio tolimesnis āmzius? Kas tai vegetarismas? Ar eiti kareivijon ir tt.? Ar laisvamānibe plātantinti tarp tamsiūjų žmoniū fra naudinga ar kenksminga. — Iš mūsų raštijos: Lietuvos Ukininko Jaunimas 1914. mt.

Birželis: Keli patarimai. Jo saulelė. — Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Iš dabarties: Tarpvalstibinė dora taisosi; Tautos tautose; Tarptautinė knigū ir rāštū paroda. — Pasikalbėjimai: Ar verta klausit kunigo, kurs kitaip dāro negu mokina? Ar plāntinti tarp žmoniū kerštingus rāstus bei prakalbas? Ar tokie žmonės gali būti skaidros sielos ir tt.?

Ar žmogus po mirties fra ben kiek saviškas ar visai ne? Ar katolicimas dabar Lietuvai fra naudingas ir tt.? Kodėl žmonės garbina ir šventais laiko tuos, kuriū jiems gyvenant fra nekente ir tt.? Ar gali žmogus permāniti savo temperamentā? — Iš mūsų raštijos: Liet. Ukin. redāckcia, 10 metų spaudos atgavimo paminėjimas; Vidūnas, Sigutė, vienveismė mystėria.

Liepos mėnuo: Kodėl žmonės jū nuomonės kartais taip brangios. Jo saulelė. — Kristiono Duonelaitio Atminimui. — Iš dabarties: Tautinės givibės akstinai; Vilius Kalvaitis; Lietuvių suvaziāvimai; Naujos Draugijos rāštams leisti; Sektinās pavizdīs; Lietuvių laikraštija; Airopos nerimo zaiabas. — Pasikalbėjimai: Kaip lāvint protā, vāliā, jausmus ir ātminti? Ar galima pasiekti laisve be kardo ir tt.? Ar teisingai eina dabarties darbininkū luomas prie laisvės? Ar darbininkū luomo troškimāi išsipildīs? Kokiu būdu reikia kalbėti, kad žmonės klausitū kalbos ir tt.? Kaip reikia apsieiti ir tt.? — Iš mūsų raštijos: Justinas Tumėnas, Dėdė arba Ainiū Kantios; Theophilus Gautier - J. Laukis, Negivėlės Meilė; Upton Sinclair - K. Baronas, Vagis; Dainos Vasaros Gražibiū. **Rugpiūtis:** Likimo valanda. Prānašas. — Rabindra Nath Ta-

gore. Kristīono Duonelaitio Atminimui. — 19 mano kasdienio: Dvi žmoniū rūši. Tai dabar ir užbaigta. — 19 dabarties: Didis viso pasaulio kâras; Kas tame kare viršū palaikis; Mūsū Lietuva šiuo laiku; Rusū kareiviū pasielgimas; Didioji Lietuviū šventė. — Pasikalbėjimai: Kas tai ūra instinktas? Kas tai ūra hypnotizmas? Ar nešties maldaknige? Kaip reikia gintis? — 19 mūsū raštijos: Apie mūsū rašibos pataisimâ. Vidūnas, Vargšas ir Besotis.

Rugsėjis: Didvīrio drasa. Mūsio lauke — 19 mano kasdienio: Kareiviai; Visus ligu būdusargina. — 19 dabarties: Rusū kareiviū pasielgimas. — Pasikalbėjimai: Ar dora teisėju būti; Ar nekenkia apsišvietimui svajones apie meilę.

Spalis: Kâro Maldos. — 19 mano kasdienio: Kâro žinios;

Kursâginė? — 19 dabarties: Kâro prâdia; Kâro priežastis; Kâm kâras reikalingas buvo? Žmonės — tikri vaikai; Kultūros instinktas.

Lapkritis: Krikštionija. Žaltvīkslės ir sfinksas. — 19 dabarties: Lietuvos ateitis. — Pasikalbėjimai: Kas ūra žaltvīkslės? Kodėl praniksta teisinga meilė? Ar nekvailiname vaikū?

Gruodis: Pagaila. Žaltvīkslės ir sfinksas. — 19 dabarties: Teisus sprendimas; Barbârū tautos; Kâras siautia be paliovos; Veikimo vardas ir slapūvardis. — Pasikalbėjimai: Ar tėvo keiksmas ir tt.? Ar galima karta's sakīt neteisibe? Ar gâli žmogus amžinai giventi pasaulije? Ar galima dirgsniū (nervū) silpnumā gīditi be vaistū? Ar gâli būti gero iš kâro? — Slėpiningoji saulė. — Apsâkimas.

== Apsâkimas. ==

Siuomi atsiveikinu su visais "Jaunimo" skaititojais. Negaliu jo naujais metais leisti. Suprantama. Daug dâr norėčiau Lietuviams pasakīti. Turiu dabar tīlėti. Bet iš visos širdies veliju, kad po kâro mūsū Lietuvos kultūra, jos žmoniū dora ir išmintis kuo augstiau pakiltū. Ir kad visiems vis daugiau paaiškētū, kas mano alkimas visumet ūra buves. Su Dievu! Vidūnas.

19 leidėjū - rašitujū pusės.

"Jaunimo" ūra gaunami dâr visi pilni metai, būtent 1911., 12., 13., 14. Jū kaina už pavienius metus 2,40 M., 1,25 Rbl. arba 75 Cent., už rištâ knigâ 3,50 M., 1,70 Rbl. arba 1 Doll. Rašiti reikia apatij paduotu adresu. Vidūno adresas ir toliau ūra šis: Vidūnas, Tilsit, Kasernenstr. 14. — Pagaliaus, paliaudami leide "Jaunimâ", ir mes sâkome visiems skaititojams: Su Dievu!

Martin Aszmutat, Tilsėj, (Tilsit) Garnisonstr. 56.